

	ТРАКИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ - СТАРА ЗАГОРА Факултет „Техника и технологии” - Ямбол		Издание: 1.0
	Вид на документ: Оперативен документ	№ на документ: 4.2.3_OD_1.6_FTT	В сила от: 14.09.2011
	Тема на документ: Уведомително писмо/покана		Страница: 1 от 1

ТРАКИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
факултет "Техника и технологии"

ИЗХ. № 488
дата: 28.09.13

Trakia University
Faculty of Technics and Technologies
Yambol, Bulgaria
September 27, 2013

Paper Acceptance and Invitation

Dear Assoc. Prof. Dr. Vaska Sandeva,
The paper 'WATER AS A COMPONENT IN THE FORMATION OF THE COMPOSITION OF THE PARK' with co-author Katerina Despot has been accepted by the ICTTE 2013 Scientific Committee as oral presentations in the topic "Energetics, Energy Efficiency, Architecture".

Considering your paper acceptance, we address you the official invitation to participate in the ICTTE 2013, organized in Faculty of Technics and Technologies, Yambol, Bulgaria between October 30-31, 2013

We are looking forward to meeting you in Yambol.

Kind Regards,

Assoc. Prof. Dr. Zlatina Kazlacheva,
A member of the ICTTE 2013 Scientific Committee,
Vice Dean of International, Scientific and Administrative Activities of
Faculty of Technics and Technologies,
Trakia University, Bulgaria

Assoc. Prof. Dr. Krasimira Georgieva,
Chairwoman of the ICTTE 2013 Organizing Committee,
Dean of Faculty of Technics and Technologies,
Trakia University Bulgaria

	ТРАКИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ - СТАРА ЗАГОРА		Издание: 1.0
	Факултет „Техника и технологии“ - Ямбол		
	Вид на документа Оперативен документ	№ на документа 4.2.3_OD_1.6_FTT	В сила от: 14.09.2011
Титла на документа Уведомително писмо/покана			Страница: 1 от 1

ТРАКИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ факултет "Техника и технологии"	
Изм. №	771
Дата:	27.09.13

Trakia University
Faculty of Technics and Technologies
Yambol, Bulgaria
September 27, 2013

Paper Acceptance and Invitation

Dear Assoc. Prof. Dr. Katerina Despot,

The paper 'EXTERNAL AND INTERNAL SPATIAL COMPOSITION OF THE CHURCH OF ST. BLAGOVESHTENIE - PRILEP, MACEDONIA' with co-author Vaska Sandeva has been accepted by the ICTTE 2013 Scientific Committee as oral presentations in the topic "Energetics, Energy Efficiency, Architecture".

Considering your paper acceptance, we address you the official invitation to participate in the ICTTE 2013, organized in Faculty of Technics and Technologies, Yambol, Bulgaria between October 30-31, 2013

We are looking forward to meeting you in Yambol.

Kind Regards,

Assoc. Prof. Dr. Zlatina Kazlacheva,
A member of the ICTTE 2013 Scientific Committee,
Vice Dean of International, Scientific and
Administrative Activities of
Faculty of Technics and Technologies,
Trakia University, Bulgaria

Assoc. Prof. Dr. Krasimira Georgieva,
Chairwoman of the ICTTE 2013 Organizing Committee,
Dean of Faculty of Technics and Technologies,
Trakia University Bulgaria

ОДАТА КАТО КОМПОНЕНТ ПРИ ФОРМИРАНЕТО НА КОМПОЗИЦИЈАТА НА ПАРКА

доц. д-р Васка Сандева*, доц. д-р Катерина Деспот*,
*Университет „Гоце Делчев“ – Шип, Р.Македонија

Резюме

Композицијата на парка се состои од разделяне на територијата на взаимно пропорционални части во намирањето на објекта, насажденията во проследувањето на патиштата и композирање на сите елементи, коишто обогатјуваат со содржината на предметната територија.

Посебен елемент во составот е организацијата на пространството и создавање на перспектива, т.е. визија од различни точки.

Во композиционото решение на парка големо значење има центарот на композицијата. Тој може да биде објект, плоштад, водна површина и др.

Водата е една од нај-важните компоненти на природниот пејзаж и заема важно место во создавањето на зелени површини, особено парковите.

Водни елементи влијаат на микроклимата на територијата (како понижават температурата на воздухот и зголемуваат неговата влажност, којшто многу се ценети во јужните предели), кога се користат за одмор и спорт.

И на крај, важно е и естетичката вредност на водата. Физичките му својства - способноста за формирање на апсолутно една површина, одразување на предметите, промена на бојата и формата - се богати можности (голем набор од естетички и пространствени ефекти) при создавање на разновидни елементи, каде доминира водата.

Клучови думи: композиција, дизајн, парк, вода, фонтан

WATER AS A COMPONENT IN THE FORMATION OF THE COMPOSITION OF THE PARK

doc. d-r Vaska Sandeva*, doc. d-r Katerina Despot*
*University "Goce Delchev" - Stip, R.Macedonia

Abstract

The composition of the park consists of splitting the territory of another proportionate part, locate object, plantations, in tracing the roads and composing elements, which complement content of a given territory.

An important element in the composition is an organization of space and creating a perspective or view from various points.

The compositional solution of the park has important center of the composition. It can be an object, square, surface water, etc..

Water is one of the most important components of the natural landscape and occupies an important place in the creation of green spaces, especially parks.

Water elements affect the microclimate of the area (decreasing the temperature of the air and increase its humidity, as many places in southern regions), which are used for recreation and sport. And, finally, it is important aesthetic value of water. Its physical

properties - the ability to form an absolute flat surface, ripple, reflection of objects, change the color and shape - are rich opportunities (a range of aesthetic and spatial effects) creation of various elements, dominated by water.

Key words: composition, design, park, water, fountain

Композиция - е латински дума дума и означава състав, график, комбинация, а също и създаване на произведения на изкуството. Състав - това е подчинение на отделните елементи един спрямо друг и цялото, която позволява единство на художествения израз.

Композиция на зелените площи (фиг.1) - е неговата организация, структура, обусловена от идейните решения, предназначението на обекта, районирането и подредените елементите и тяхната взаимовръзка. Композиционните елементи в зелените площи са различни.

Едни са очевиден допирливи, като например: територия, среда, растителност, съоръжения, водни площи. Други, не са предмети, но са ясно видими: цветове, нюанси, светлина и сянка. Трети - сами по себе си не се вижда, но променят формата на другите: редови и въздушни перспективи. От уменията за използване на композиционните елементи и фактори зависи и успеха в проектирането на градинските и парковите композиции.

Отделните пространства в парковия комплекс могат да бъдат ограничени с растителност или сгради - и тогава се образуват тн.затворени визури. В други случаи се организира така преди очите се разкриват дълбоки, отворени визури. Затова е важен и въпросът за състава на парка, подsigуряване на открити пространства, които не могат да бъдат по-малки от 25% площта му.

В теорията и практиката на пейзажната архитектура различават се три начина на организация на пространството: отворени, полуотворени и затворени пейзажи. Всички други елементи на композицията се подчиняват на композиционния център и се считат за вторични, като те са с малки размери и скромна форма.

Композиционният център е в зависимост от местните условия и композиционната замисъл и може да бъде разположен на входа, в геометричния център на композицията, а също и в дълбочината на комплекса. В парковете, които заемат по-голяма площ, може да има няколко композициони центрове.

В композиционното решение на всеки парк въпреки центъра на композицията има и композициони оси - посоки на развитие на архитектурно-пейзажната структура. Се различават основни оси от второстепенните оси на композицията. Основната ос обикновено съвпада с основното движение на територията и води до композиционния център. Второстепенните оси могат да пресичат основната ос при различни условия или минава успоредно с нея. Композиционите оси са като вътрешен скелет на архитектурата на парка.

При планирането на парковете се прилагат различни стилове: геометриски (геометричен), пейзажен (естествен) и микст (смесен) стил.

В пространствената композиция на паркове, решена в **геометричния стил**, преобладават ортогоналните - геометрични решения на партерите и зелените масиви, еднаквост на формата пътищата и пътеките, строги контури на водните площи, зелени площи, засаждане на дървета и храсти в редове, симетрично оформление на скулптури, фонтани и декоративни елементи.

Напълно различен е принципа на прилагане в **пейзажният стил**. Тук проекта на парка се стреми с техните решения да се приближи към природните форми. Пейзажният стил е интимен, докато в същото време с него могат да се създават силни контрасти по отношение на градското строителство, тъй като в плана на площадите, улиците и другите паркови елементи преобладава правилният стил на проектиране. В композицията на парковете в ландшафтен стил се стреми към запазване на характеристиките и красотата на заобикалящата природа.

В пейзажната архитектура често в паркови комплекс се прилагат двата стила, и геометричният и пейзажен, което преди това се забелязва повременно при проектирането на съвременните градски паркове. И при историческите паметници на парковото изкуство понякога също срещаме и двата стила. В избора на стила на проектиране най-напред засягат се природните характеристики, а също предназначението на цялата територия като и отделните техни части.

Геометричният стил е целеисходен при решаването на композицията на изложбени мемориален парк (особено ако е доминиращата точка е паметник или музейна сграда). Този стил преобладава и в спортните паркове, или в тези паркове, където са с ограничени териториални възможности.

Пейзажният стил като композиция прилага се в решаването на градските паркове, предназначен главно за мирни форми на почивка, ботанически градини, парк гори, резерватите, природни и национални паркове.

Голяма група на градски паркове, които заемат водещо място в системата на зеленина на града, се решава с комбинация от геометричен и пейзажен стил. Това са големи паркове за култура и почивка, градски паркове, където някои сектори (спорт, масови мероприятия и изказвания, забава) се решават в геометричен стил, а други (за спокойна почивка, детски сектор) - в ландшафта.

Известно е, че в Русия и страните, в които стилът имал политическо и културно влияние все още се пази геометричният и смесеният стил. Това показва в извесна смисъл ограниченост на творческия дух на тоталитарния режим. Напротив, при пейзажното оформяне стига до израз духа на създателя и неговата творческа способност, спазването на природните закони и осъществяване на разнообразни идеи.

Огромно значение в състава на парковските пространства има колористичното решение. Цветът на листата, цветовете, стъблата се характеризират с множество тонове и нюанси.

Вода (Фиг.2) - представлява една от най-важните компоненти в природните пейзажи и заема важно място в създаването на зелени площи, специално за парковете. Най-големите водни повърхности служат като основа за създаването на градски цялости, а малко позволяват организацията на различни композиции в системите на градските зеленина. В пригратските зони на водни площи се предоставят най-благоприятните условия за организация на места за извънградска почивка.

Реката, езерото, всичко това обогатява пейзажа, прават го разнообразен и особено живописен в комбинация с растителността. В образуването на парковските композиции водното огледало се отделя като едно от водещите детайли. Композиционното значение на водните площи е толкова голямо, че в отсъствието на естествено водно огледало е необходимо да се проучи възможността за изграждане на изкуствени езера и водоеми, както и фонтани. Съвременната техника позволява създаване на художествени композиции с водни струи.

Използването на система за обратна доставка позволява да се създадат фонтани с голяма сила. Водната повърхност представлява неустойимо привлекателно украшение на всяка градина, и е една от най-важните природни компоненти. Водата като никой друг елемент в градината, внася в пространството особено привлекателна промяна, която отразяват околната среда, звуци и движения.

Независимо от размера на водните повърхности, те облагородяват всяко пространство придавайки му спокойствие и жизненост със преливане, пръскане, както и чистота с бистър и прозрачен вид.

ОСНОВНИ ФИЗИЧЕСКИ И ЕСТЕТИЧНИ ОСОБЕНОСТИ НА ВОДАТА

Водната повърхност може да има статичен или динамичен характер, в зависимост от това дали водата е стояща (езеро, изисква, басейн) или течаща (алпийски поток, водопад). Най-важното е тя да има успокояващо до известно трепетно действие. В малките градини се използва като дизайнерски елемент, но по начин, съобразен с околната среда.

Поради доминиращия характер на водата и нейната възможност да подчини всички останали елементи в градината, най-добре е на малки пространства да се използва във вид на фонтани и басейни с по-малки размери и прости форми.

Напоследък в нашата страна има тенденция за изграждане на водни елементи и повърхности.

В парковете, скверовите и други големи повърхности от обществен характер в градовете в цялата страна, водните елементи са под формата на фонтани, водоскоци и чешмици, с изключение на при някои при които има добре развита система от канали и водни огледала.

Форми на водни площи и елементи с вода

Водните ресурси на пространството, който култивираме по правило определят и формират неговата композиция. Реките, потоци, низ от езера, езера с удължена форма и каналите представляват композиционна ос на парка, а водните площи (басейни и езера) представляват компактни форми-композиционни центрове.

Обектите с по-малък размер, като фонтани, басейни, водопади, стават центрове на вътрешността на композицията на парка или техни акценти. След възникването и значението на водните площи и елементите с вода, могат да се разделят в две групи:

- Природни: езера, морета, реки, потоци, водопади и др.
- Изкуствени: изкуствени езера, малки акумулации, басейни, канали, фонтани, каскади, изкуствени водопади, фонтани и др.

В композицията на зелените площи могат да участват както физически, така и изкуствени водни площи и елементи с вода. Особено в проект за зелени площи трябва да се включат естествените водни потоци или водни повърхности, ако природните условия позволяват това.

Водните елементи не образуват само централното съдържание, а водната повърхност създава дистанция - фон на възприятието на пейзажа в парка. Водата е използвана още с възникването на първите зелени площи, а е получила специално място в парковете с правилния, геометричен стил.

Тук използването на водата е подчинено на тези принципи на композицията, където всички природни елементи са се променили и получават нови форми - архитектурни.

Прочутия парк на Андре Льо Нотр - Версай (фиг.3) е пример за този стил, в който водата е един от основните елементи в тази композиция.

Размерите и конструкциите на бъдещите водни елементи се определят на базата на предоставените източници за доставка на водните площи, неговите сливни повърхности, свойството на земята и др. Често водните площи се формират на терени, които са неблагоприятни за строителство или при тяхна санация.

В съвременните градски условия създаване на водни площи с естествено хранване с вода е практически изключено. Поради осигуряване на градските паркове с водни повърхности е необходимо максимално водене на сметката и запазване всичките му водни ресурси.

Полуострови, скали и острови, обогатяваме пейзажните водни повърхности, образувайки сцени (декори) и затваряйки перспективата. Те подсилват дълбочината на пространството и създават повече планови снимки.

Визурите, които се отварят от полуостровите, благодарение на широкия ъгъл на виждане могат да имат характер на панорамни снимки, а отжараци се към

залива, по правило, трябва да има тесен ъгъл на виждане, ограничена от бреговата растителност или косината на релефа.

При проектиране на островите е необходимо да се държи сметка, да те пространствено разделят водните повърхности. Техните значителни размери и положение в центъра на водната повърхност могат да нарушат целостта на водното огледало.

Планираните системи от алеи и пътеки трябва да подчертават водещото значение на мокро огледало в състава на парка. Поради това пътеките около езерото се разчистват на различни разстояния от водната повърхност, което създава многообразие на условията за преглед на един и същ пейзаж. Такъв начин на композиране дори и при големи дължини на крайбрежните пътища позволява да се избегне Еднородност и да възникне постоянна смяна на впечатленията, което предизвиква интерес за разходка.

При формирането на ландшафта въпреки вода е необходимо да се води сметка на отражение в мокро огледало (фиг.3). Този ефект използвал Андре Льо Нотр като математически согледан модел, който по-късно е бил широко използван в пейзажната изкуство.

Появата на размисъл е свързана със законността на преглеждането, където ъгъла на падане на лъча на повърхността на водата е равен на ъгъла на рефлексия.

Графичната интерпретация на този закон допуска да се създадат такива композиции, която ще се основава на ефекта на отражение в мокро огледало. Правилното решение на тази задача зависи от местоположението на водната повърхност, пространственото отношение на нивото на водата и светлоотразителни обект.

Значението на декоративните ефект зависи от размера и силата на водния поток, ширината му, контура, а ако става въпрос водопад от височината, силата и скоростта на падането.

Най-честите форми на водните площи и водни елементи, които се появяват в рамките на зелените площи са: източници, реки и потоци, водопади и каскади, езера и водоеми, фонтани, басейни и др.

Извор - е много привлекателен елемент с вода, особено в пейзажните паркове, в които се създава впечатление за красота на водата в движение. В пейзажните паркове служи за създаване на потоци. В правилните, геометрични паркове на източника може да му се даде различен архитектурна и скулптурална форма.

Реки и потоци с текущата позиция на водата, с бързаци и водопади в планински терени и меандри, могат без важни корекции и промени да се включи в структурата на парка.

Проектирането се състои само от проследяване на пистите, които минават през най-интересните части, и ги отличават панорамните плато, които са ориентирани към водопадите, скалисти местности, интересни брегове и насаждения в тях, както и в тяхното преодоляване. Понякога се използва комбинация от спокойни и бурни води.

Потоците могат да служат и като добър стимул за основата на композицията на парка. Реки и потоци се линеен композициони елементи. В тази група попадат и канали, които са характерни елементи на геометричните паркове (парк Версай, Петров дворец и др.), А в съвременните паркове каналите обикновено са спортни съоръжения за каране на кану, лодки и др.

Водопади и каскади се създават само в присъствието на силно изразен релеф и големи водни източници. С намирането на тези елементи се определят техническите възможности. Се използват като романтичната елементи в пейзажните паркове.

Каскади се образуват с малки спадове на водните потоци с каменасто корито. Препоръчва се използването и незначителни спадове на терена за създаването на система от разнообразни ярки каскади по пътя на колебанията на размера, формата на камъка и тяхното различно настрояка

Ефектът на **водопадите** (фиг.4) се състои в висок, широк и мощен спад на водния поток. Такова впечатление се създава при височина на водопада по-голяма от 1,5 - 2 m в геометричните паркове водопадите се превръщат във водни Стълбичка, които представляват система на каскади, а водата равномерно от подест на подест ширината и височината на подестот може да бъде различна.

Водно степените може да се използва, например, за отвеждане на водата от чешмата във водната повърхност, която е на по-ниско ниво, и за свързване на басейни, които се **Фонтаните** представляват важни елементи на композицията в геометричните паркове, а се характеризират с голям декоративен ефект, поради водни струи, размисъл и водна пяна която се издига и пада. Фонтаните се различават по архитектурната и скулптуралната композиция, по формата, размера и мощността на струите.

В зависимост от размера на фонтана (фиг.5) се променя нейното композициона значение, но те винаги привличат

вниманието. Фонтаните се използват в качеството на акцент, доминиращ или важен елемент в пространството. Големите декоративни фонтани намерите в парка така че се води сметка за условитена тяхното разглеждане от всички страни и отдалеч.

За да се забелязват по-добре струите препоръчва се създаването на тъмен заден план от корони на дървета (фиг.6). Във всяка епоха фонтаните получавали своя архитектурен и скулптурален израз, но винаги са били композиционен акцент на парковете. Разположени се на платото, на кръстовища и пътища в осите на основните алеи.

Заклучение

Водата в природата има особена функция в средата, в която се намира, и представлява един от основните и най-важни фактори при градско пространствено решения. Водата от векове привличувала човека в близост до нея да създава свой собствен местообитания, тя още тогава е имала важна роля в градоустройствената схема на града.

Водата като част от парковете и градините винаги представлява един от най-красивите природни елементи. Тя в различни форми на зелени площи и дава специален жизнен израз. Днес може да се каже, че при редактиране на парк или градина е немислимо тя да не съдържа нито един елемент с вода независимо дали е естествен или изкуствен.

Водата винаги е имала, има и ще има голямо значение в живота на човека, дали е заради основните физически нужди или като естетически елемент. Тя винаги ще остане елемент, без който животът не може да си представите.

Литература

1. Jones, J.C., 1980 Design methods, London
2. Fomina, L., 1988 Osnovi na parkovoto iskustvo, Sofija Jones,
3. Koleva, P., 1989 Spravocnik po parkovo stroitelstvo, Sofija
4. Gergiev, T., Podiganje I odrzuvanje na zelenite povr sini, Skopje
5. Vujkovic, L., Necek, M., Vujovic, D., 2003 Tehnika pejzaznog projektovanja, Beograd
6. Vujkovic, L., 1995 Pejzazna arhitektura – planiranje I projektovanje, Beograd
7. www.biroproekt.com.mk
8. www.mug.mk – Moja ubava gradina
9. www.wikipedia.com